

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

439

Vragen van het lid **Wingelaar** (Nieuw Sociaal Contract) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het artikel «Boosheid om opstapeling waterschapsbelasting: rekening van € 1.200 binnen zeven maanden tijd»*: (ingezonden 9 oktober 2024).

Antwoord van Minister **Madlener** (Infrastructuur en Waterstaat) (ontvangen 4 november 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met bovenstaand artikel?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Heeft u kennisgenomen van het feit dat het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (dat voor het grootste deel in de provincies Noord-Holland en Utrecht ligt en voor een heel klein stukje in Zuid-Holland) dit jaar rekeningen stuurt over de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024 omdat het jarenlang de ICT-systemen niet op orde had?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Begrijpt u dat burgers hierdoor overvallen zijn en rekeningen van honderden euro's niet kunnen betalen?

Antwoord 3

Ja, het is heel vervelend dat burgers nu in een korte periode meerdere aanslagen achter elkaar krijgen toegestuurd. Het is wel nodig dat waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) een inhaalslag maakt om de verschuldigde belasting te innen. Daarmee worden de werkzaamheden gefinancierd die het

¹ De Telegraaf, 4 oktober 2024, «Boosheid om ophoping waterschapsbelasting: «Rekening van € 1.200 binnen zeven maanden tijd»» (www.telegraaf.nl/financieel/2048172606/boosheid-om-ophoping-waterschapsbelasting-rekening-van-1200-binnen-zeven-maanden-tijd).

waterschap de afgelopen jaren heeft uitgevoerd voor de betreffende inwoners van het waterschap.

Het waterschap biedt burgers die hun belastingaanslag niet in één keer kunnen of willen betalen de mogelijkheid om deze in acht termijnen te betalen. Burgers die niet kunnen betalen biedt het waterschap een verruiming aan van twaalf termijnen. Dit is een manier waarop het waterschap maatwerk toepast voor schrijnende gevallen.

Burgers kunnen onder voorwaarden ook in aanmerking komen voor kwijtschelding van de verschuldigde waterschapsbelastingen. Of een persoon in aanmerking komt voor kwijtschelding, wordt aan de hand van het inkomen en het vermogen beoordeeld. Uit wet- en regelgeving volgt onder welke voorwaarden kwijtschelding van rijksbelastingen mogelijk is. Decentrale overheden volgen het kwijtscheldingsbeleid dat geldt voor rijksbelastingen. Hierbij hebben decentrale overheden wel de ruimte om desgewenst een ruimer kwijtscheldingsbeleid te voeren. Het waterschap hanteert ruimere kwijtscheldingsmogelijkheden dan de Belastingdienst bij de kwijtschelding van rijksbelastingen. Zo heeft het waterschap bijvoorbeeld de spaargeldnorm verhoogd, zodat burgers een ruimere financiële buffer kunnen aanhouden zonder dat ze hiermee het recht op kwijtschelding verliezen.

Ook kan het waterschap besluiten om geen verdere invorderingsmaatregelen te treffen (voorheen «niet verder bemoeilijken» geheten), als de belasting-schuldige niet in aanmerking komt voor kwijtschelding maar voortzetting van de invordering niet gewenst is. Met deze maatregelen hanteert het waterschap op dit moment een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid, passend binnen de wet- en regelgeving.

Vraag 4

Kunt u de briefwisselingen tussen de toezichthouders (de provincies Noord-Holland en Utrecht en wellicht ook Zuid-Holland) en het waterschap sturen over de problemen de afgelopen drie jaar?

Antwoord 4

Gedeputeerde staten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het toezicht op het waterschap en hiermee ook voor de wijze waarop zij hierover communiceert met het waterschap. Dit vindt plaats zonder tussenkomst of betrokkenheid vanuit het ministerie. Het ministerie beschikt dan ook niet over de betreffende briefwisselingen.

Vraag 5

Hoe komt het dat er niet is ingegrepen bij het waterschap, terwijl de financiële problemen groot zijn en er jarenlang geen of te weinig belasting geïnd werd?

Antwoord 5

Het toezicht op de waterschappen is in de Grondwet belegd bij het provinciebestuur. Dit toezicht ziet toe op de uitoefening van de wettelijke taken van het waterschap, zoals vastgelegd in artikel 1 van de Waterschapswet. Het gaat hierbij zowel om het toezicht op de watergerelateerde taken van het waterschap, als om het toezicht op de financiële huishouding van het waterschap. Dit financiële toezicht is gericht op het beheer en de inrichting van de financiële organisatie van het waterschap.

In het kader van het financieel toezicht heeft er zowel ambtelijk als bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de provincies en het waterschap. Dit heeft er onder andere in geresulteerd dat het waterschap een herstelplan Kasgeldlimiet en een verbeterplan Continuïteit waterschapstaken heeft opgesteld. Over de voortgang en uitvoering van deze plannen vindt intensief afstemming plaats tussen provincies en het waterschap. Vanwege de systeemverantwoordelijkheid voor de Waterschapswet en de waterschappen heeft ook het ministerie gesprekken gevoerd met zowel de provincies als het waterschap.

Binnen ons overheidsbestel is het respect voor de beleidsruimte en uitvoering van medebewindstaken door andere bestuursorganen van groot belang. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat onderschrijft dat belang, en hecht waarde aan de rolverdeling inzake het toezicht op de waterschappen door de provincie en de verantwoordelijkheid tot regeling en bestuur van de

eigen huishouding van het waterschap zelf. Hieruit vloeit voort dat het waterschap de problemen in eerste instantie zelf oplost. Zoals hiervoor is aangegeven, is er regelmatig overleg gevoerd met het waterschap AGV om de financiële problemen aan te pakken. Omdat de grondslag voor de problematiek gelegen was in problemen met het ICT-systeem dat wordt gebruikt om de waterschapsbelastingen te innen, vergt dat tijd. Inmiddels zijn de ICT-systemen van het waterschap weer grotendeels functioneel en zal het waterschap naar verwachting met ingang van het belastingjaar 2025 weer op tijd belastingaanslagen kunnen opleggen, zodat een ieder in de toekomst naar verwachting weer één aanslag zal ontvangen.

Vraag 6

Heeft het bestuur van het waterschap gefaald in haar primaire taak?

Antwoord 6

De primaire taken van waterschappen zijn afgebakend in de Waterschapswet. Zij bekostigen deze taken met de opbrengsten vanuit het eigen belastingstelsel. Samen met Rijkswaterstaat moeten de waterschappen ervoor zorgen dat er voldoende en schoon water is en dat Nederland beschermd is tegen overstromingen. Het algemeen bestuur van een waterschap stelt het beleid van het waterschap vast en controleert of het dagelijks bestuur dat beleid goed uitvoert. Er zijn geen aanwijzingen dat de financiële moeilijkheden gevolgen hebben voor de uitvoering van de primaire taken van het waterschap AGV.

Vraag 7

Hebben de besturen van de provincies Noord-Holland en Utrecht adequaat toezicht gehouden?

Antwoord 7

Tussen de provinciale toezichthouders en het waterschap zijn veelvuldig gesprekken gevoerd over de financiële problematiek, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. Dit heeft geleid tot het opstellen van een herstelplan kasgeldlimiet en een verbeterplan continuïteit waterschapstaken door het waterschap. Op basis hiervan zijn en worden concrete verbeterstappen uitgevoerd. Het toezicht heeft geleid tot maatregelen die een verbetering van de situatie tot gevolg hebben.

Vraag 8

Bent u bereid met de toezichthouders om tafel te gaan om dit te evalueren?

Antwoord 8

Zoals in het antwoord op vraag 5 is aangegeven, is het toezicht op de waterschappen in de Grondwet belegd bij het provinciebestuur. Over de wijze waarop gedeputeerde staten opereren, leggen deze verantwoording af aan provinciale staten, niet aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Verder kan worden gemeld dat in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat door een extern bureau een analyse wordt uitgevoerd van het huidige toezichtsinstrumentarium dat provincies ter beschikking staat. Het doel van deze analyse is om in beeld te brengen of dat instrumentarium toereikend is om op effectieve en doelmatige wijze toezicht te kunnen uitoefenen op de uitvoering van de wettelijke taken en bevoegdheden van waterschappen. Het gaat hierbij nadrukkelijk om het toezicht op alle waterschappen.

Vraag 9

Bent u bereid om als regering in te grijpen bij het waterschap?

Antwoord 9

Zoals in het antwoord op vraag 5 is aangegeven, is het toezicht op de waterschappen door de wetgever belegd bij de provincies. Alleen indien het nodig is voor een doelmatig en samenhangend waterbeheer, heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat in het kader van interbestuurlijk toezicht enkele mogelijkheden om toezicht uit te oefenen. Specifiek voor dat doel en uitsluitend in die situatie kan de Minister een instructie geven aan het provinciebestuur of het waterschap. De meervoudige

belastingaanslagen betreffen niet het doelmatig en samenhangend waterbeheer. Ingrijpen is dus in dat geval niet mogelijk. Naar verwachting zal in 2025 de belastingheffing en inning weer jaarlijks plaatsvinden.

Vraag 10

Hoe beoordeelt u de ernst van de financiële problemen van het waterschap?

Antwoord 10

Het is van groot belang dat de financiële huishouding van het waterschap weer op orde komt en dat is vanuit het Ministerie van IenW ook bij de provincies en het waterschap aangegeven. Met het herstelplan Kasgeldlimiet en een verbeterplan Continuïteit waterschapstaken is er vertrouwen dat de benodigde stappen worden gezet.

Vraag 11

Klopt het dat een waterschap, gemeente of provincie nog tot drie jaar na afloop van het kalenderjaar een belastingaanslag mag opleggen en dat het dus inderdaad mogelijk is om in een jaar een aanslag op te leggen voor vier jaren?

Antwoord 11

Ja, dat klopt. Een waterschap mag, net als een gemeente of provincie, tot drie jaar na het tijdstip waarop de belastingschuld is ontstaan een aanslag opleggen.² In de praktijk betekent dit dat, in het geval van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, het waterschap de bevoegdheid heeft om dit kalenderjaar belastingaanslagen op te leggen over de jaren 2021, 2022 en 2023 en het nu lopende jaar 2024.

Voor sommige belastingen is het bedrag van de belastingaanslag pas op 31 december van het belastingjaar bekend, omdat dan pas inzichtelijk is hoeveel er dat jaar vervuld is. Deze belastingen mogen ook nog voor het belastingjaar 2021 worden opgelegd.

Vraag 12

Bent u bekend met het feit dat burgers hoge boetes krijgen als ze de aanslag een dag te laat betalen en nu ook geconfronteerd worden met aanmaningen en binnenkort met deurwaarders, terwijl het waterschap de zaken niet op orde heeft en zelf de termijnen met jaren overschrijdt en dit vrolijk op het bordje van burgers kiepert?

Antwoord 12

Van het waterschap is vernomen dat zij het wettelijk kader voor het invorderen van belastingen volgt. De Kostenwet invordering rijksbelastingen schrijft voor dat aan burgers vooraf moet worden aangegeven wat de consequenties zijn als iemand niet (tijdig) betaalt. Daaruit volgt dat er eerst een kosteloze herinnering wordt verstuurd, met daarop een aanbod voor een betalingsregeling en een waarschuwing voor extra kosten voor een aanmaning. Na verloop van tijd volgt op de kosteloze herinnering de aanmaning indien de aanslag nog niet is betaald. Ook op de aanmaning wordt gewaarschuwd voor de kosten van een dwangbevel.

Het waterschap hanteert de bedragen die volgen uit de Kostenwet invordering rijksbelastingen. De kosten die in rekening worden gebracht bij een aanmaning zijn € 9,- bij een aanslag van € 454,- of minder en € 19,- bij een aanslag hoger dan € 454,-. De kosten van een dwangbevel zijn minimaal € 49,- en het exacte bedrag is afhankelijk van de hoogte van de aanslag. In 2023 en 2024 heeft bij het waterschap nog geen dwanginvordering plaatsgevonden over de belastingjaren 2022–2024. Het waterschap geeft verder aan terughoudend te zullen zijn met het versturen van dwangbevelen in verband met de bijzondere situatie die nu aan de orde is. Ook in de fase van dwanginvordering wordt er rekening gehouden met de zogenaamde beslagvrije voet, wat inhoudt dat iemand voldoende geld moet overhouden om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien.

² Art. 11, derde en vierde lid, Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR).

Vraag 13

Welke rechten heeft een burger die in korte tijd drie of vier aanslagen van het waterschap krijgt?

Antwoord 13

Voor de beantwoording van deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 14

Moet een nabestaande (erfgenaam) twee jaar na het overlijden nog de waterschapsbelasting betalen?

Antwoord 14

Erfgenamen die een nalatenschap aanvaarden erven niet alleen de bezittingen, maar ook de eventuele schulden en verplichtingen. Openstaande belastingaanslagen, zoals waterschapsbelastingen, vallen daar ook onder.³ Zoals ook in het antwoord op vraag 11 is aangegeven, kunnen aanslagen nog tot drie jaar na het tijdstip waarop de belastingschuld is ontstaan worden opgelegd.⁴ Dit betekent dat erfgenamen nog verantwoordelijk kunnen zijn voor belastingaanslagen die betrekking hebben op de periode voor of na het overlijden, afhankelijk van de aanvaarding van de erfenis. Het aanschrijven van erven is gebruikelijk binnen de belastingwereld. Dat dit verlaat verstuurd is, is natuurlijk niet gebruikelijk en daarom heeft het waterschap ook excuses aangeboden voor deze situatie. De erfgenamen van de belastingen voor de belastingjaren 2021–2023 hebben inmiddels allemaal de aanslag gekregen.

Vraag 15

Wat kan iemand doen die zijn hoofd net boven water kan houden, te maken heeft met loonbeslag en nu in één keer meerdere jaarrekeningen tegelijk krijgt? Houdt dat gezin geld over om te eten met deze rekeningen en zo niet, hoe zorgt het waterschap dat het de verantwoordelijkheid neemt?

Antwoord 15

Het waterschap vermeldt dat wanneer er sprake is van beslag op het loon, het waterschap er rekening mee houdt dat een burger niet onder zijn bestaansminimum raakt door rekening te houden met de beslagvrije voet. De beslagvrije voet is het deel van het inkomen waarop schuldeisers geen beslag mogen leggen omdat de burger dit bedrag op zijn minst nodig heeft om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. Voor de aanvullende beantwoording van deze vraag wordt tevens verwezen naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 16

Is een huisgenoot in een studentenhuis twee jaar later nog verplicht om zijn/haar deel van de waterschapsbelasting te betalen aan de toenmalig hoofdbewoner? Is die hoofdbewoner nu in één keer aansprakelijk voor de hele rekening of heeft hij/zij middelen om betaald te krijgen?

Antwoord 16

Over het algemeen betaalt de huurder het ingezetendeel van de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. Dit hangt wel af van de contractuele afspraken die zijn gemaakt. Bij een zelfstandige woonruimte⁵ die bewoond wordt door meerdere studenten krijgt de student die het langst staat ingeschreven op het adres de aanslag. Deze moet dan zelf afspraken maken over de verdeling met de andere studenten als deze student niet in aanmerking komt voor kwijtschelding. Bij een onzelfstandige woonruimte krijgt de verhuurder de aanslag en zullen er meestal afspraken zijn gemaakt in het huurcontract over het doorberekenen van de waterschapsbelastingen. Als er een juridisch bindende

³ Art. 4:7 jo. 4:182 jo. 4:184 Burgerlijk Wetboek.

⁴ Art. 11, derde en vierde lid, AWR.

⁵ Onder zelfstandige woonruimte wordt verstaan een eigen woon(slaap)kamer, een eigen keuken met aanrecht, aan- en afvoer voor water en een aansluitpunt voor een kooktoestel en toilet met waterspoeling.

overeenkomst/afsprake is tussen partijen (student en de huisgenoten of verhuurder en huurder) waaruit blijkt dat ieder een deel van de lasten draagt, kan de ene partij de andere partij binnen vijf jaar aanspreken op het betalen van dat deel.

Vraag 17

Heeft een alleenstaande of gezin met geringe draagkracht (maar net boven de kwijtscheldingsgrenzen) rechten? Of wordt deze groep, die net boven het bestaansminimum zit, wederom in de steek gelaten en opgescheept met ingewikkelde en langdurige nabetalingsregelingen?

Antwoord 17

Voor de beantwoording van deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 3 en 15.

Vraag 18

Deelt u de mening dat de vermogensgrens voor kwijtschelding bizar laag is, nu de cumulatieve rekeningen samen vaak hoger zijn dan de kwijtscheldingsgrenzen voor vermogen?

Antwoord 18

Met betrekking tot de vermogensgrenzen voor kwijtschelding zijn deze beleidsvraagstukken door het vorige kabinet met de Kamer gedeeld. Om tot een zorgvuldige afweging en besluitvorming te komen, laat het kabinet, mede naar aanleiding van de nader gewijzigde motie Palmen/Mohandis,⁶ een onderzoek uitvoeren. Over deze onderzoeksopzet is de Kamer op 30 september jl. geïnformeerd.⁷

Vraag 19

Bent u bereid om het waterschap te vragen zeer, zeer terughoudend om te gaan met dwangbevelen en kostenverhogingen van mensen die niet onmiddellijk betalen of kunnen betalen?

Antwoord 19

Het behoort tot de bevoegdheid van het waterschapsbestuur om te bepalen hoe zij hiermee omgaat, waar het Rijk niet in kan treden. Zoals in het antwoord op vraag 12 aangegeven, is het waterschap in de bijzondere situatie die nu aan de orde is terughoudend met het toepassen van dwanginvordering in de vorm van dwangbevelen.

Vraag 20

Wilt u ervoor zorgen dat het waterschap binnen een week regels bekend maakt over coulance, geen snelle dwangsommen opleggen en excuses maken aan de burgers?

Antwoord 20

Het waterschap heeft hierover gecommuniceerd richting de inwoners via brieven, de media en de website. Op de website van het waterschap is te lezen dat de vernieuwing van het computersysteem voor de waterschapsbelasting vertraging heeft opgelopen. Daarvoor biedt het waterschap excuses aan. Verder zijn de verschillende belastingaanslagen vergezeld van een brief met daarin een nadere uitleg van de situatie en een verwijzing naar de mogelijkheid voor kwijtschelding of een betalingsregeling.

Vraag 21

Bent u bereid om in overleg te treden met de ombudsman om te horen welke klachten hij ontvangen heeft en welke voorstellen hij doet?

Antwoord 21

Burgers kunnen zich in eerste instantie tot het waterschap wenden indien zij klachten hebben. Indien dit niet tot de gewenste oplossing leidt, kunnen burgers zich wenden tot de Nationale ombudsman voor klachten over de

⁶ Kamerstukken II 2023/24, 24 515, nr. 761.

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 24 515, nr. 769.

waterschapsbelasting. De Nationale ombudsman is onafhankelijk en beslist zelf welke opvolging hij geeft aan klachten van burgers. Indien de ombudsman besluit om over deze kwestie met mij in contact te treden en zijn bevindingen te delen, zal een reactie volgen in overleg met de betrokken decentrale overheden, voor zover dat passend is binnen de wettelijke bevoegdheden.

Vraag 22

Bent u bereid met richtlijnen of wettelijke voorschriften te komen over situaties waarin een bestuursorgaan veel achterstallige belasting gaat innen en in die voorschriften de rechten van burgers beter vast te leggen?

Antwoord 22

Er bestaat al wet- en regelgeving om te voorkomen dat burgers in financiële problemen komen bij het betalen van belastingen. Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 23

Bent u bereid om de maximale termijn waarop rekeningen nog ingediend mogen worden te verkorten?

Antwoord 23

Zoals in het antwoord op vraag 11 is aangegeven, mag een gemeente, provincie of waterschap op grond van de AWR tot drie jaar na het tijdstip waarop de belastingschuld is ontstaan, een aanslag opleggen.⁸ Het inkorten van de maximale termijn waarop een belastingaanslag nog verstuurd mag worden vergt daarom een aanpassing van de wet en raakt niet enkel de waterschappen maar ook de gemeenten, de provincies en de Belastingdienst.

Vraag 24

Kunt u deze vragen een voor een en binnen twee weken beantwoorden?

Antwoord 24

Voor de beantwoording van deze vragen bleek het noodzakelijk om informatie op te vragen bij de toezichhoudende provincies en het waterschap. Daarnaast heeft over de beantwoording van de vragen afstemming plaatsgevonden met de Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Vanwege de hiervoor benodigde tijd, is het helaas niet mogelijk gebleken om deze vragen binnen twee weken te beantwoorden.

⁸ Zie artikel 11, derde en vierde lid, AWR.